

The image shows the cover of a spiral-bound notebook. The cover is a light beige or tan color with a textured, fibrous appearance. On the left side, there is a silver metal spiral binding. The text is centered on the cover.

SOMATOPEDIE

Mgr. Kateřina Janků, Ph.D.

Požadavky na studenty a podmínky zkoušky

Docházka (80% denní studenti)

Písemný test/ústní zkouška

Probíraná témata:

- Vývoj názorů společnosti k jedincům se somatickým postižením.
- Teoretická východiska a terminologie somatopedie. Somatopedie jako vědní obor.
- Ontogeneze, normální vývoj dětské motoriky a hybnosti. Školní zralost související s tělesným vývojem dětí.
- Pohybové vady. Klasifikace, příčiny, specifika, symptomatika a kombinace pohybových vad.
- Mozková obrna. Charakteristika dětské mozkové obrny, charakteristika dítěte s MO, zvláštnosti a specifika vývoje dítěte s tímto postižením, zásady práce.
- Deformace, amputace, malformace. Získaná tělesná postižení.

Vývoj péče o osoby s postižením hybnosti

- Fáze vývoje péče o osoby s tělesným postižením
- Specifická a důležitá data a události spojovaná s vývoje péče o osoby s tělesným postižením

Prof. Rudolf Jedlička (historické foto)

Jedličkům ústav na Vyšehradě (současné foto)

Jedličkům ústav na Vyšehradě (současné foto)

Kociánka v Brně (současné foto)

Fáze represe (stádium represivní – starověk, středověk)

- Fyzická likvidace – násilné usmrcování tělesně postižených po narození (prvobytně pospolná společnost, antika, otrokářská společnost)
- Vyloučení
- Opuštění
- Středověk – církevní inkvizice, někteří náboženští reformátoři a filozofové označovali tyto jedince za zplozence d'ábla, kteří nemají právo na život
- Segregace

Stádium charitativní péče (středověk, novověk)

- Vliv náboženské filozofie (rovnost všech lidí před bohem, láska k bližnímu podporovaná křesťanstvím)
- Stále přetrvávala tvrdá segregace (žebrota, špitály, útulky, kláštery)
- Tento přístup znamenal alespoň základní sociální a léčebnou péči, zaměřenou i k výchovným snahám.
- Uspokojování základních potřeb lidí se zdr.postižením jako „božích tvorů“.
- Uspokojování vyšších potřeb nebylo záměrné, pouze vedlejší (pokud o něj vůbec šlo).
- Sv.Anežka česká, Zdislava z Lemberka, ad.

Stádium humanitární péče (období humanismu, renesance)

- Návrat k antické vzdělanosti a kultuře – změna vztahu společnosti k postiženým, vyslovení požadavku na jejich vzdělávání!
- Pokrokové názory J. A. Komenského
- Charitativní zařízení, soukromí učitelé a vychovatelé, později první ústavy
- Zakládání prvních škol
- Počátky realizace výchovné a vzdělávací péče o svěřence.

Osvícenství (17. - 19. století)

- pozornost se týká konkrétních schopností handicapovaných, které jsou vysoce hodnoceny (nezištný a nesobecký postoj k člověku - v dílech Diderota, Comta...)
- 1774 - povinná školní docházka všech dětí - M.T. - základy vysoce **specifikované**, ale současně **segregované** výchovy a vzdělávání jednotlivých skupin ž. s postižením

Stádium rehabilitační a preventivní péče (emancipační postoje)

- Přejchod od hum. požadavků společnosti, od všeobecného vzdělání ke snahám po odborném vzdělávání a přípravě na povolání a profese.
- Tělesně postižení posuzování z pohledu schopnosti pracovat.
- Velká pozornost věnována rehabilitaci a profesní přípravě, socializaci, resocializaci.

Začátek 20. stol. – počátky snah skutečné rehabilitace a vzdělávání dětí ve spec.zařízeních

- 19. století: V Jesenících žije a praktikuje své originální léčebné postupy zakladatel moderní vodoléčby **Vincenz Priessnitz** (1799-1851).
- 1901 – **František Hamza** (1868-1930) zakládá v Košumberku u Luže malé sanatorium pro tuberkulózní děti. Roku 1908 je při této léčebně zřízena 1. škola.
- 1903 – založení ortopedického ústavu v Liberci, určený pro děti německé národnosti (**Josef Gottstein**), 1910 – vznik veřejného Domova pro zmrzačené (dnes Jedličkův ústav v Liberci)

Jedličkův ústav v Liberci (historické foto)

Jedličkův ústav

- 1913 – otevřen Jedličkův Ústav pro zmrzačelé v Praze.
- Prof. MUDr. **Rudolf Jedlička** v něm se svými spolupracovníky, kterým byl do roku 1919 pokrokový učitel **František Bakule** (1877–1926) a od roku 1920 ředitel ústavu a školy **Augustin Bartoš** (1888-1969), realizoval myšlenku rehabilitační péče.
- Ústav měl pět oddělení: nemocnice (ortopedická klinika), škola, vlastní cvičné dílny, ortopedické dílny, statek a chorobinec s azylem.
- Dnes – viz www.jus.cz.

- 1919 – založení Ústavu pro tělesně vadné v Brně na Kociánce (z popudu Dr. Alice Masarykové), první ředitel **Jan Chlup**
- Dnes: www.usp-kocianka.cz; www.skola-kocianka.cz.
- 1920 – na popud MUDr. **Roberta Nebeského** je v Plzni založen Masarykův ústav pro zmrzačené. Roku 1969 je ústav přemístěn do Zbůchu u Plzně.

- 1958 – v ČR (jako v prvním státě) byla použita **Sabinova vakcína**, díky které došlo vymýcení **dětské obrny** (tzv. poliomyelitidy – dětského infekčního virového onemocnění, *nikoliv* dětské mozkové obrny!).

Myšlenka rehabilitační péče a prevence:

- Díky prof. Jedličkovi, který plně rozpracoval a realizoval myšlenku **komplexní rehabilitační péče** (spolu s F. Bakulem, A. Bartošem – viz výše) je dnes rehabilitační systém ČR na vysoké úrovni.
- V této době se ujalo i prosazování myšlenky **preventivní péče**, která je uplatňována ve všech složkách komplexní rehabilitace (jejíž součástí jsou také snahy eugenické a genetické).

Ekonomická oblast komplexní rehabilitace:

- Úkolem je zajišťovat organizaci pracovního zařazení a umístění těl. postižených.
- Zřizování chráněných pracovišť, rehabilitačních komplexů a podporovaných chráněných míst.
- Zavádění vhodných pracovních oborů a rozšiřování jejich nabídky do škol a na úřady práce.